

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 22/1

מישיבת ועדת העבודה
שהתקיימה ביום ד', כ"ו באייר תשי"ט - 3.6.59 ב-08.30.

- השתתפו :
- ע. גוברין - יו"ר
  - מ. ארם
  - ש; בנה
  - י. גרינברג
  - י. כהן
  - ח. מגור-כהן
  - ח. למדן
  - י. קרגמן
  - א. רימלט
  - א. שוסטק

- מוזמנים :
- מ. נמיר - שר העבודה
  - ה' אבידר - מנהל משרד העבודה
  - א. ליבנה - יועץ משפטי בפועל, משרד העבודה
  - י. קליינרמן - מדד העבודה
  - ז. מילשטיין - מנהל שירות התעסוקה

סדר-היום : סקירת שר העבודה על אופן הפעלת חוק שירות התעסוקה.

היו"ר ע. גוברין : אני פותח את הישיבה.

תחילה ברצוני להעיד כי אינני זוכר מקרה שחברים המעוררים שאלות בוועדת העבודה, מוסרים על כך למחרת לעתו"ת. הפעם מצאתי שחברי הוועדה אשר עוררה שאלה בוועדה, הצליחו כבר למחרת לפרסם את דבריהם בעתונות. קודם כל, זה בניגוד לסדר ולתקנון הקבוע לעבודתנו. כיון שאנחנו יודעים מהם שלושה החדשים שנעזרו עתה לכנסת, ולכן אני מבקש מן החברים שלא יתפסו למנהג הזה.

בהזדמנות זו אני מברך את מר מילשטיין ומאחל לו הצלחה בעבודה.

י. גרינברג : ביחס לפירסום בעתונות, קיים נוהג שלא למסור על דיוני הוועדה, על דברי אחרים ועל מהלך הדיון בוועדה. אבל זה שנים שנציגי סיעות מוסרים בעתונות את דבריהם ואת הבעיות שהם מעלים בוועדות.

היו"ר ע. גוברין : בוועדת העבודה זה לא היה מקובל.

א. שוסטק : כל החברים בכל הוועדות מוסרים דברים לעתונות מיד אחרי הישיבות. דבר זה קיים בכל הוועדות.

היו"ר ע. גוברין: בשבוע שעבר ביקש השר למסור לחברי הוועדה על אופן הפעלת חוק שירות התעסוקה. בינתיים ביקשו גם כמה מחברי הוועדה לקיים את השיחה הזאת. אמנם הכנסת לא מסרה לנו יפוי-כוח לעסוק בזה, אבל היות ואנחנו עסקנו בחוק, מן הראוי שנשמע אינפורמציה.

ס. נמיר: רצייתי לבוא לישיבה הקודמת של הוועדה, כדי להיפגש עם חברי הוועדה לאחר הצגה, וכיון שעל פרק עמדה בעיית הפעלת חוק שירות התעסוקה, אמרתי שאגב כך אוכל למסור אינפורמציה על העניין. ערב בחירות, כמעט ויהיה הדבר בניגוד לדרך הטבע אם לא יכניס את ענייני העבודה וחלוקת העבודה למשחק.

הייתי יכול לדמות את שירות התעסוקה בהיקפו ובמידה מסויימת גם במעמדו, למוסד לביטוח לאומי. אמנם אין לו אותה מידת אוטונומיה ואותן סמכויות שיש למוסד לביטוח לאומי, אבל זו גם אינה סתם מחלקה במשרד, וממילא מתבקשת האנלוגיה הזאת כשבאים לברר את העניין.

יחד עם זאת אין שום דמיון בקשיים שאנחנו נתקלים בהם בעיצוב הדמות המסלכתית של שירות התעסוקה - שבמסגרת אחרת ובהנהלה ציבורית אחרת נתקיים למעלה מצארבע עשרות שנים. מפני שהפעלת חוק הביטוח הלאומי איפשרה לצייר את דמותו על פני לוח חלק לגמרי, בהכנת ומנגנון, בהכנת הסידורים, בהתקנת התקנות. ובדרך כלל לא שגו בזה הרבה. בוצר מוסד הנושא את עצמו בכבוד וזוכה להערכה רבה בציבור.

שירות התעסוקה הועבר כמו שהוא אל המסגרת החדשה. ואינני מוכן לאמר שמה שהועבר אלינו, יש להצטער עליו; לא על שפע כוח האדם המנוסה מהרבה שנים ולא על הסידורים המשוכללים מאוד, שלדעתי, שום לשכה וולונטארית בעולם לא חלמה גם לשאוף לסידורים כאלה. אבל מה שנתון - נתון. ומרחב המחיה לסדר את העניין לצורך המסגרת החדשה הוא מצומצם מאוד או כמעט ואיננו. לא כל שכן שהשולחן הזה, על כל זרמיו, לחץ עלי אפילו יותר מאשר צריך היה ללחוץ, שחס וחלילה לא ייפגע שום דבר מן המצב הקיים. היה אפילו חבר אחד של הכנסת שרצה לחייב זאת על-ידי סעיף מיוחד בחוק. בחוק כתוב שהשר רשאי להעביר את השירות כמו שהוא, אבל זה היה מלווה בהבטחה מצדי שאעשה זאת. גם מעל במת הפנסת, כל הסיעות ללא יוצא מן הכלל דיברו בחשדנות, שמא בשנה מצב קיים. הבטחתי שאשתדל שלא לעשות זאת. לא יכולתי להתחייב באופן מוחלט.

לאחר שבררתי מהו הרכוש שהועבר אלינו, הגעתי למסקנה שאפשר להקים מכוח העבודה המנוסה שיש בלשכת העבודה אפילו שתיים או שלוש הנהלות. ואנחנו הרכבנו הנהלה.

ברור שיש רצון ששירות זה, שכל כך הירבו, לא רק מבחוץ, לידות בו מזמן לזמן אבנים, יהיה מלווה ברוח טובה ובאמון, לא רק בשל כך שהפעלת החוק תיעשה על פי האות בחוק, אלא שמצדי ייעשו גם דברים לפנים משורת הדין כדי ליצור או ירה כזאת.

ואעפ"י שהייתי חייב לבוא בדברים עם הגופים הנציגים רק בקשר להרכבת המועצה הציבורית, נטלתי על עצמי לתבוע מן המנהל הכללי שלנו, שהוא למעשה עסק בדבר הזה, שינהג לפנים משורת הדין ובאופן בלתי רשמי יקיים דיונים ומגעים עם כל הגורמים המעוניינים או עלולים להיות מעוניינים, גם לגבי הרכבת המינהל, שם החוק אינו מחייב אותי אלא לשיקול דעת בכוון.

ואמנם הוא עשה זאת בשיקול דעת ובהשקעת עבודה מרובה ובחריצות רבה. והיה לו רושם, וגם לי, כאשר כינסנו את המועצה הציבורית, שב-1 באפריל יתחילו אי-אלו עניינים לדפוק מאליהם. לצערי, היתה זו השקפה יותר מדי אופטימית.

באופן פורמלי עשיתי את הדבר שהחוק דורש: שיהיה מינהל. זה אומר שיהיה יותר מאיש אחד. מניתי את מילשטיין ורון, נושאי התפקידים שהומלצו על-ידי המועצה הציבורית. זה היה רק מבחינה פורמלית. ברור היה שהכוונה היא למינהל המורכב ממספר גדול יותר של אנשים.

כאן נתקלנו בקשיים. נותני העבודה, שהם האלמנט החדש בלשכה, הפיוצגים באופן פריטטי ביחס לעובדים מחוץ לנציגי הממשלה כמועצה הציבורית, התאוה להם - בכל אופן לנציג שדיבר בשמם - לתבוע שפקידים שיומלצו על-ידם יהיו גם במינהל במשקל פריטטי. וזאת - ללא כל יסוד חוקי. ידמה לי ששיכנעתי את נציגיהם המוסמכים שזה היה ללא כל יסוד הגיוני. כי מידים הבכירים הללו צריכים להיות פקידים של השירות ולא של שולחיהם.

מ. במיר :

והם צריכים להיות כפופים לשר העבודה בדרג סופי, ולא למישהו אחר. העו בדה שבאים בדברים ומבקשים מועמדים ממישהו אחר, אין פירושה שאפשר ליצור מצב או רושם כאילו הפקידים האלה יראו את עצמם שליחי מפלגותיות או הסקטורים המעמדיים שלהם. כך, כנראה, תופסים את העניין בנותני העבודה. הם צריגו דרישות, שנאמר לגביהן על-ידי ועל-ידי אבידור שלא נוכל לקבלן.

יכולתי בכלל להרכיב את הנהלת הלשכה מבין העובדים הקיימים, לבחור מספר אנשים שאפשר להתייחס באמון לנסיונם ולידיעתם, מבלי להיזקק להמלצות. אבל ראיתי את העניין של בנותני העבודה כחובה מיוחדת המוטלת עלי, מאחר שזה דבר שלא היה קיים בלשכה קודם לכן. לכן רציתי לשלבם לא רק במסגרת המועצה. וודאי ששום תעשיין לא יעזוב את ביה"ח שלו כדי להיות פקיד בכיר בשירות התעסוקה. אבל הכוונה היתה שהם ימליצו על אי-אלו פקידים שנוכל להכניסם לשירות כדי שגם להם תהיה הרגשה של בית.

מאידך חתרתי לקראת זה שהרכב ההנהלה לא יהיה מנופח יתר על המידה. ואעפ"י שאלה צריכים היו להיות פקידים השירות ותו לא, הרי בהתחשב עם העובדה שאין זה לוח חלק אלא שקיבלנו בעניין זה מסורת והרגלים, רציתי שגם ההרכב של הפקידים הבכירים יהיה מגוון מבחינת הזרמים הציבוריים, עד כמה שאפשר ועד כמה שהם מתאימים לתפקיד.

אחרי שיקולים מרובים מאוד, ואחרי שנתברר לי שאם אהיה מוכן לספק כל מה שכל אחד מבקש אצטרך להגיע להנהלה של 21 איש - הגעתי למסקנה שיש ללכת בדרך ביניים אשר תואמת בערך את מספר חברי מרכז הלשכות, אשר גם הוא היה מנופח יתר על המידה.

אגיד את האמת: רציתי בהחלט שיהיו פחות מ-12 חברי הנהלה. אבל לו הייתי עושה זאת, הייתי יוצר הרגשת קיפוח בגוף זה או אחר וגם מצמצם את האפשרות של הכנסת הגורם החדש שלא היה כלל בלשכה, בנותני העבודה.

ואחרי שיקולים רבים הגעתי למסקנה שמספר חברי ההנהלה יהיה 12.

בתוך מספר זה סברתי כי בהתחשב עם האחריות המוטלת על הממשלה, יהיה זה לא בלתי צנוע אם בין 12 איש ארצה ב-2 שליחים ישירים שלי. גם לממשלה יש חלק במועצה הציבורית, והדבר נכון גם לגופו של עניין. מכיון שמר מילשטיין הומלץ פה אחד על-ידי כל המועצה, חברתי שנקח אותו על חשבון נציגי הממשלה. וודאי לא יאמינו לי שמעולם לא התעניינתי לדעת לאיזו מפלגה שייך - אם בכלל שייך - אותו סגן-אלוף שטרנבו להוציא מצבא הקבע, שהיתה עליו המלצת הרשות הצבאית העליונה ביותר של עכשיו ושל העבר, לגבי כושרו האדמיניסטרטיבי, כאדם שינסה ללוש את הדבר מבלי שיהיה קשור במסורת של עשרות שנים. לאחר שני אלה נשארו עשרה מקומות, ואמרתי שאותם נחלק פחות או יותר כך שכל הגורמים הנוגעים בדבר לא יראו את עצמם מקופחים.

אני רוצה לעשות חישוב בהנחה תיאורטית פה היה אילו במצב זה היינו מקבלים את תביעת בנותני העבודה לפרייטי. היינו צריכים לחלק את העשרה חמישה בחמישה. אבל במדינת ישראל המשק מונה 60% עובדים במשק הממשלתי, הקואופרטיבי והציבורי והעצמאי, ו-40% - במשק הפרטי. בוועידת הסתדרות העובדים הלאומיים גרסו אפילו 35%. אבל בניחש-40%. זה מתקרב ל-40%. אילו קיבלתי להלכה את העיקרון הזה, צריך הייתי לתת למשק הפרטי שנים מתוך החמישה, ושלושה - למשק שאינו פרטי. אז צריך הייתי להשאיר בחוץ מספר פקידים בכירים ממדרגה ראשונה, שאמנם התחילו בייחוס לא כל כך חשוב: הם התחילו באשנבים ורק קיבלו מכות, ולאט לאט עלו וקיבלו את אמון מפלגותיות והסתדרותיות. וצריך הייתי להכניס עוד שלושה מחברת העובדים, מהקואופרטיבים, מבציינות שירות המדינה. למשק הפרטי ממש צריך הייתי לשמור שני מקומות. חשבתי שלמשק הציבורי מספק אם יהיה נציג אחד. גם אני ונציגי מייצגים אותו; הוא יכול לסמוך על נציגים אלה.

יתר על כך, לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי הוברר לי שכאשר אמור בחוק "מנהל ומגבן", יכול להיות יותר מסגן אחד. אמרתי: אשתמש באפשרות הזאת ואציע במו"מ בלתי רשמי לנותני העבודה כי שני האנשים שלהם יועמדו במשלטים כאלה שמהם רואים את השירות כולו. ואמרתי שאהיה מוכן למנות סגן נוסף על הסגן של ארגון העובדים הגדול ביותר אחרי ההסתדרות, הפועל המזרחי. נוסף על כך הבטחתי להם את העמדה החשובה ביותר בשבילם - והם מודים שזוהי העמדה החשובה ביותר בשבילם. אינני אומר שהפועלים יראו את עצמם נפגעים שלא יקבלו זאת. נציגי בנותני העבודה טענו שהלשכה נוהגת בהם שלא כהלכה. הם מבקשים פועל מסוג א' - קבלים פועל בלתי מתאים. לכן אמרתי כי כדי להכניסם גם לאחרייות

מ. במיד:

וכדי לתת להם בטחון שהשירות הזה יספק מינימום של צרכיהם, נעמיד את האיש שהם ימליצו עליו - אם יתאים מבחינה אישית - בראש מחלקת הסיווג, אותה מחלקה הקובעת מאז שהסיווג א', סוג ב', סוג ג' וכו'. זהו אותו דבר שבגללו נותני העבודה מתרעמים על לשכת העבודה, שהיא שולחת להם פועלים שהסיווג שלהם אינו עשוי בקפדנות וכהלכצו, ובכל אופן, שלהם אין השפעה על כך. זה גם תפקיד אשר ממנו רואים את כל המדורים ומדורי-המשנה, מפני שממנו חולשים על כל כוח-האדם הנזקק ללשכה.

נוסף על כך אמרתי שיינתן תפקיד שלילי, תפקיד כללי, למען שאפשר יהיה לראות ממנו את כל שטחי העבודה: גזברות ונכסים. יש נכסים די גדולים. ודאי ידוע לכם כי גורי נתונה להיות בורר, אם הממשלה לא תשתווה עם מי שעל שמו רשומים הנכסים האלה.

חשבתי שזה בסדר. לפי שיקול דעתי זה גם עונה על הצרכים של התאחדות נותני העבודה. הם רוצים יותר. הם רוצים לעסוק בחלוקת העבודה. אילו הייתי אני נותן עבודה, הייתי בורח מן השטח הזה, מהשטח של אשנבים. אבל גם אילו חשבתי שזה מקום מתאים לנותני עבודה, אין לי אפשרות לעשות זאת, מבלי לנשל אנשים ותיקים ומוכשרים לעבודה.

זוהי מהות הסיכסוך בין נותני העבודה לבינינו. ואני חושב שאני נענש במקצת על שנהגתי לפנים משורת הדין. על פי הדין לא הייתי חייב כלל להיוועץ בהם ולשאול את דעתם. אין אלה פקידים של התאחדות בעלי התעשייה או התאחדות האיכרים; אלה פקידים המדינה, ויש למנותם לפי שיקול דעתי. ואני מודיע לכם שיכולתי להדכיב את המינהל של 12 עובדים מהמינהל שישנו, בצירוף אותו אם מן הצבא, ועוד להשאיר עודף להקמת מינהל שני, טוב, מצוטה ומוכשר לכך.

אני מצטער שבחרו למו"מ אתנו מטעם התאחדות בעלי התעשייה דוקא אדם שבתוכם מנהל אופוזיציה, שהוא אדם קשה וטר נפש, שעוד לא היה אתו מקרה שלא הסתיים בשבייתה, ואני אומר זאת עוד מנסיוני בהסתדרות וגם כשר העבודה. באופן אישי יש לי אתו יחסים מצויינים, אבל הוא אינו איש למו"מ.

אשר לחלק השני, בדרך כלל- כמעט והגענו להסדר המניח את דעת כולם. ראיתי חובה לשקוד במיוחד על ענייניהם של אותם עובדים שהם אינם בהסתדרות, כי בהסתדרות יש למפלגות שונות "אנא" הדואג להם. כמו כן, במסגרת של 12 איש אי-אפשר לסדר הכל במאה אחוזים, ומישהו נשאר מחוץ למינהל - לא מחוץ לתפקיד; בעניין זה לא פגענו אף באיש אחד. מי שמחזיק בתפקידים - גם בגבוהים ביותר - נשאר בתפקיד, בין אם הוא במינהל ובין אם אינו במינהל. גם אינני מצטער על כך. הרושם הוא שהחומר האנושי הוא טוב, הרבה יותר טוב מאשר מדברים עליו.

גם בשלב הזה אנחנו עדין בתוך התבשיל.

יש לי רצון חזק לגמור זאת. אבידור מקדיש לזה ימים ולילות. אנחנו חותרים לקראת זה שנמצא סידורים מתקבלים על הדעת, בלי לנפח יתר על המידה את הרכב ההנהלה, לבל יוכל אף אחד מאתנו לאמץ שהוא נשאר מחוץ לעגלה עם העברת השירות למדינה. אין לי כל חדווה לשבח את המפתח שנתקיים בעבר ואין לי שום נכונות לקיים אותו בעתיד, בשלב שלמטה מן המינהל המרכזי - ואדי שלא. זה ילך רק לפי בחירה אישית. אבל אנחנו בתקופת מעבר. הפעלת החוק הזה אינה אקט כירורגי, כפי שהיה במוסד לביטוח לאומי; זה אקט טרפטי, שלאט לאט צריך לעשותו. אם לא פריעו לנו, אני מקווה שבקיים שירות למופת, גם בתחום של זיקת החובה וגם בתחום שאין עליו זיקה, וזה תחום הרבה יותר קשה.

אינני יכול לאמר שאין מפריעים לנו.

הטיפול החולני כמעט שהסתערה עליו עתונות מסויימת, ודאי לא בלי השראה של מי שרואה את עצמי צפגע או חושש שלא יבוא על סיפוקו. גם אזירת הבחירות ודאי מסייעת לכך. אבל נתגבר ודאי גם על זה.

ביקשתי מאבידור שלא לנתן את חוט המו"מ אפילו

עם נותני העבודה. המקומות שחשבתם לסמן להם נשארו ריקים. לא מילאתי אותם. יש גם עוד שני מקומות של שני ארגוני פועלים שביקשו לעכב זאת, שיש להם שיקולים משלהם וגם דין ודברים אתנו. גם להסתדרות יש מקום אחד שעדין לא מילאה אותו. ולא אסתיר כאן - אני רואה זאת כבידור פנימי - אנחנו טורחים מאוד שלא תהיה הרגשה אצל העובד הציוני שבזמן שכולם משתבצים בצורה או אחרת, הוא מבחוצ. מחפשים את הדרך לכך, יחד אתו. אינני יודע איך לעשות זאת.

מ. נמיר :

אני רוצה להביע תקווה, על אף האוירה המאוד לא נוחה, שנוצרה גם על-ידי הכנסת הצעות לסדר-היום, גם מצד כאלה אשר בעת ובעונה אחת מנהלים אתי מו"מ ידידותי בדרך של הבנה ואינם נמנעים לשלח בכנסת הצעות לסדר היום ושאלות; אני בטוח שאם יתנו לנו אפשרות לעשות זאת בשקט ובטובה, איש מאתנו לא יתאכזב מעצם האקט של העברת השירות הזה למדינה. אני סבור כי לא נתאכזב גם מכך שקיבלנו על עצמנו את צרור העובדים המרובה, ונצליח להקים מנגנון ראוי לשמו.

לבסוף, לגבי ועדת הערעורים. אם יש משהו שהכביד עלי, היה זה הטיפול בערעורים. אפשר היה להפעיל זאת רק אחרי שר המשפטים ממנה את השופט המחוזי. אני יודע ששר המשפטים לא היה אשם בכך, אבל אני מצטער מאוד שהמינוי הזה, למרות דרישותינו, מוכח היה להתעכב ששה שבועות. הוא גם לא רצה למנות על דעת עצמו אלא לפי המלצת נשיא בית המשפט המחוזי באותה עיר, והוא שקל וברר ולבסוף, לפי מה שנאמר לי על-ידי מר רוזן, הוא קיבל המלצה על ד"ר לחם. אני חושב שזוהי בחירה יפה מאוד. הוא מינה אותו ששה שבועות אחרי ה-1 באפריל. כאשר הוא נתמנה, אפשר היה לבחור את ועדת הערעורים. עד אז לא נפגע שום סידור בלשכה. כל סיפור על היווצרות חלל ריק הוא סיפור בדים. אין לו שום יסוד. שם חלל ריק לא נוצר. הדברים התנהלו עוד ששה שבועות כפי שהם התנהלו ארבע עשרות שנים, לפי הסידורים הקודמים.

המלאכה היא קשה. זה ענין רגיש, ובתקופת בחירות - פי כמה וכמה רגיש. אני מבקש להוציא את הענין מן הקלחת של הימים הללו ולאפשר הקמתו של השירות ברוח שקטה, מבלי לעצבן את העובדים גם של משרד העבודה וגם של שירות התעסוקה.

כאמור, מתוך 12 מניתי לפי שעה רק שבעה חברי ההנהלה. שנים פנויים עדין לפי בקשת גורמים שונים, שלושה עומדים לרשות נותני העבודה, אתם אינני מנתק את החוט. אני רוצה בשיכנוע, ואין זה סוף פסוק.

ש. בבה :

אין כאן אף אחד המקנא בשר העבודה מתפקיד שהוא קיבל על עצמו להרכבת הגוף המינהלתי. בכל זאת, במידה שהשר נתון לשמיצת עצה, העצה יכולה להינתן רק כאשר אין עומדים בפני עובדה מוגמרת. אם הדברים גמורים, קשה להביא שינוי, גם בכוח שיכנוע.

כאשר החוק היה בפני הוועדה, הייתי יוצא דופן בדברי, ואמרתי אותם לא כנציג המעבידים. הבינותי שאינה יכולה להיות נציגות בלי אחריות. אם דוחסים את הנציגות של הסקטור הזה לתפקיד שבו רק פעם בכמה חדשים יצטרכו לתת עצה, הם לא יוכלו לשאת בשותפות המחייבת גם לשאת באחריות. הבינותי גם שנותני העבודה לא ישלחו ללשכות מנהל בית-חרושת. נציגיהם יהיו אלה שהם ימליצו עליהם. אני יודע אחד שלא רק שאיננו בעל ביח"ר, אלא יצטרך לנהל מלחמה במשרד ממסלתי אשר הוא עובד כיום, כדי שיסכימו להעברתו. וזה יהיה נציג המעבידים. לכן הצעתי כבר בדיונים שהיו בוועדה, שגם המינהלה תהיה מורכבת גם מנציגי המעבידים, אמנם לא על יסוד פריטטי. אבל הייתי נתון לשיכנוע. הבינותי שאין מקום להגדיר זאת בחוק. אך לא עלה על דעתי שבענין זה לא יתכן סידור. ואני חייב להגיד כי גם דברי שר העבודה מעידים שהדברים ניתנים לסידור. יש חסלוקי דעות ביחס לפרטים, אך לא על היסודות.

השר אמר כי אחד התפקידים יהיה: סגן מנהל אינני יודע מה זה. זה תואר. לפי האינפורמציה שלי, חילוקי הדעות מתייחסים לדרישה שבמקום תפקיד של משק וכספים יינתן המדור לתעשייה ומלאכה. אינני חושב שהמדור הזה צריך לטפל באופן ישיר בחלוקת העבודה. ואם יינתן המדור הזה לתעשייה, אך לתעשייה ההסתדרותית, הרי לא יכול היה להיות מוצא יותר אומלל מאשר להעמיד את הדבר על רקע של פרסטיג'ה. כי אז באה התעשייה הפרטית ואומרת בי בכך רוצים לתת צביון. יש מוטנסים פסיכולוגיים הקובעים לפעמים יותר מהצד המעשי. ואין לזלזל בזה. אין להתעלם מכך שנותני העבודה אינם רק תעשיינים. יש חקלאים, יש עבודות בנין, יש תעשייה. בכל זאת, הם הצטמצמו ואינם דורשים נציגות אלא שיתוף פעולה, כדי שיוכלו לשאת באחריות. ואינני יודע מדוע יש להקשות בענין זה. דומני שכאן אתם מקלים על עצמכם את המלאכה אם אתם אומרים שזוהי עמדה של איש אחד. עד כמה שידוע לי, זוהי עמדה אחידה של כולם.

מבקר המדינה מסר אתמול בוועדת משנה שהיא מרכיב חוליה, אשר בינתים מורכבת ממספר מצומצם של עובדים. הוא יא את בתשובה לשאלה של ח"כ חזני, אשר הביע על אף ליות חמורות

ש. בבה :

מאוד בחלוקת העבודה, במצב של אינטרגנום הקיים. אם נכון הדבר, זה חמור מאוד.

מדברי השר הביטחון שיש עודף כוחות עבודה. זה מוכיח כי עד עתה היה ניפוח. ואני שומע שהניפוח הולך וגדל. אני שואל אם משתדלים בינתיים לשטור על סטאטוס קוו. אינני אומר שצריך לסגור זאת הרמטית, אבל יש לדאוג שלא תהיה ריצת אמוק, כי אחרי כן, אתם יודעים שאין לצאת מזה.

ישנן לשכות עבודה או מועצות פועלות המנצלות את המצב שנוצר עם כניסת החוק לתקפו. ידוע לכם כי בשוק הבניין יש הרבה מקומות שהלשכה אינה מסוגלת לספק לנותני העבודה את הפועלים. נותני העבודה פונים במקרים אלה לקבלני משנה. אבל חל בענין זה שינוי המקשה על קבלני המשנה להשיג פועלים, גם כששלכת העבודה אינה מספקת אותם. עד כה היה נוהג מסוים. זה לא היה בניגוד לחוק. עם כניסת החוק לתקפו אסור בשום פנים לקבל פועל שלא דרך לשכת העבודה. מכיון שהתקבון הוא ענין לעתיד לבוא, הבעיה הזאת חמורה. היא חמורה ביחוד בשטח החקלאי, שם אין אפשרות לחכות עד שיספקו את הפועל. יש למצוא לכך פתרון, כי הדבר חשוב ביחוד בעבודות עונתיות.

מ. נמיר :

זו הערה חשובה, אבל לא כקובלנה. אנחנו הולכים לקראת מחסור חריף בידיים עובדות, בכל הארץ. בצפון בכלל המצב מאוד רציני. ואנחנו עומדים עכשיו בפני בעיה כיצד להעביר פועלים מן הנגב לגליל, אבל חושבני שעד שנסדיר את התכנית להעסיק פועלים מן הנגב בחולה, מסתמן מחסור של פועלים בנגב. יתכן שיהיה מצב שהלשכה לא תוכל לספק את הפועלים. יש סעיף בחוק האומר כי במקרה כזה יטל נותן העבודה לקחת פועלים בעצמו.

מ. ארם :

עם כל המחסור הזה, פועלים ערבים בעלי מקצוע אינם מוצאים עבודה.

מ. נמיר :

גם במשק הערבי יש שפע של עבודה. נכון שכל פועל ערבי מעדיף לעבוד בתל-אביב

מאשר בטייבה.

ה' אבירד :

ביחס לאפלייות בחלוקת העבודה, אני מוכרח לאמר שאני אינני יודע על טענות כאלה. בכל אופן, בצד הזה של טענות על אפלייות, יטפל הצינור הציבורי ולא האדמיניסטרטיבי. ועדות הערעור המקומיות מוקמות וחד לכות. זה עוד יקח זמן. בשטח זה, לדעתי, אינה יכולה להיות טענה לאדמיניסטרציה. ועדת הערעור תטפל בדברים האלה. זה צינור ציבורי. הדבר סודר בדרג העליון, וחד לך ומסתדר גם בדרג הלא-עליון.

אשר לניפוח הסגנון - קראתי על כך גם בכמה עיתונים - זה פשוט אינו נכון. התקבלו שני עובדים באדמיניסטרציה, שאחד מהם נתקבל על-ידי וועדה, כנוהג. ישבנו גם היועצים המשפטיים וקבענו את צורת המיכרז. בענין זה אנו סבורים כי צריך יהיה להעתיק את הסדר הקיים במוסד לביטוח לאומי. אם יהיה צורך את אחד משני העובדים שהתקבלו - לדעתי הוא עובד טוב - להעביר עוד פעם דרך וועדה - הדבר ייעשה. נדמה לי שנוסף על כך נתקבלה עוד עובדת שכנית, טלפוניסטית, דרך הלשכה. זה הכל.

היו עתונים שכללו ברשימת אה שנתקבלו את רון. הוא חבר המינהלה, הוא התמנה על-ידי השר, ואין שם שייך לקבלת עובדים.

אנחנו נשתדל גם להבא שלא לנפח את המנגנון, אם כי התקן המוצע על-ידי הוועדה שטיפלה בכך הוא גדול מן התקן הקיים, אבל אין כל כוונה למלא אותו לפי שעה, אלא בהתאם לצורך. למשל, יש מקום לאנשים ליעוץ מקצועי, שיכוונו את הפונים למקצוע המתאים. במידה שנמצא אותם, וועדה תבחן ותאשר את קבלתם, הם יתקבלו. לא ביום אחד.

אשר לאספקת פועלים, בענין זה קובע החוק סדר מסוים. אם אי-אפשר יהיה לספק אנשים דרך הלשכה, יש סדר מסוים.

ש. בבה :

בחוק זה איננו. זה היה הנוהג.

ה' אבידר:

הזמן שנקבע לכך הוא יום או יומיים, לפי הענין.

א. רימלט:

אני חושב שיש ערך לשיחתנו היום, יהיו מה שיהיו הסיכומים, ואני בכל זאת מקווה שיהיו סיכומים חיוביים. חבל שלא נתמלאה משאלתו של שר העבודה, והשיחה לא התקיימה לפני שבוע, מפני שאין זה רק ענין של פירוט בבעיות, אלא שלפעמים נוצר מתח ושאלות של פרסטיג' שבהן הזמן קובע.

צדק שר העבודה שאין דומה לחוק שירות התעסוקה, והוא הדין לגבי הטיפול בו. קודם כל, זה דבר יחיד במינו בכל החוקים במדינת חופשיות, שהזיקה אל לשכת העבודה היא חובה. דבר כזה אינו קיים בשום מקום בעולם. אצלנו זה מוצדק. במדינות הדמוקרטיות העממית, במידה שזה קיים, שם הלשכה היא בידי מנהלי המשק, לא אגיד - בידי נותן העבודה. כלומר, שם נותני העבודה קובעים הכל. כי העניינים מרוכזים בידי אותו הכוח שהוא גם נותן העבודה.

מצב זה תובע לחתוך את הדברים לא באופן אדמיניסטרטיבי, אלא להשתדל להשיג הבנה במידה מכסימאלית. מפני שהחוק רציני מאוד וחמור מאוד.

השירות הזה לא הוקם בחלל ריק. קיימת מציאות מסויימת. ויש שתי סיעות שלא היו מיוצגות עד עתה, סיעה אחת שאינני משוכנע כל כך לגביה, וסיעה שניה - העובד הציוני, שלגביה אני משוכנע. יש מציאות מסויימת שאינני מציע לשנותה, כי אני יודע שזה יקח שנה, שנה וחצי עד שהמנגנון יתקבל לתפקיד הממלכתי החדש, כי זה סגנון עבודה אחר ומנטאליות אחרת. אנחנו מקווים שהזמן יעשה את שלו. אך רצוי מאוד למצוא הסדר של הבנה שם לצד השני של נותני העבודה. אינני אומר שצריך להרכיב את ההנהלה באופן פריסטי. אני גם מציע לשר העבודה שלא לנפח את המינהלה ושישתדל לעמוד בהרכב של 12, כי זה המכסימום.

אך אני מבין שהויכוח אינו כל כך על מספרים אלא על תפקידים ושיבוץ. הטיפול בתעשייה ומלאכה נעשה על-ידי מרחבים ובלשכות ולא במינהלה. המינהלה פירושה פיקוח וידיעה. אם נכון הדבר שמציעים את התפקיד הזה לתעשייה הציונית, אז ממה נפשך: אם הם מעבידים, אין להפריד בין מעבידים למעבידים והנימוק של שר העבודה חל גם עליהם.

אינני רוצה להציע כאן הצעות קונקרטיות ומפורטות בשטח האדמיניסטרטיבי. אני רוצה רק להגיד לשר העבודה שראוי שיעשה עוד מאמץ נוסף כדי ששירות התעסוקה יופעל מתוך הבנה עם כל הגורמים המוכנים להגיע להבנה.

י. כהן:

בראשית דברי אני רוצה לברך את מר מילשטיין ולאחל לו הצלחה בתפקידו.

כמטובה על הביצוע היומיומי של החוק שכולנו מתפללים להצלחתו.

אני מברך גם על יזמת שר העבודה שמצא לנכון לבוא לוועדה שלנו למסור סקירה. אני חושב שיהיה זה מן הרצוי שהדבר ייעשה מפעם לפעם, כיון שהוועדה הזאת תרמה רבות לעיצוב החוק הזה, והוא אקספרימנט קשה. אני חושב שכל חברי הוועדה מעוניינים בהצלחתו, ושר העבודה מעוניין ודאי לשמוע מפעם לפעם חוות דעת של חברי הוועדה על שלבי ביצוע החוק.

הוועדה הזאת נתכנסה הפעם, כפי שאני

שומע, משום התעוררות ותגובות מסויימות, לא תמיד סימפטיות, סביב ביצוע החוק הזה בשלב הראשוני. אינני חושב שמה שהיה בעתונות זוהי יצירת אוירה בלתי אוהדת לשירות התעסוקה. העתונות אינה אלא ראי להתפתחות הדברים.

לדעתי, חוק שירות התעסוקה פירושו

הכנסת מתכנה בסדרי חלוקת העבודה בארץ, הפיכת לשכת העבודה מלשכה המיוסדת על מפלגות לשירות ממלכתי. לכן חשתי שנוסף על מועצה צייט, הנותנת ביטוי לזרמים השונים הקיימים בארץ, תורכב מינהלה לא על יסוד זרמים או מפלגות אלא מתוך אספקט ממלכתי טהור. והייתי מברך על כך לו היתה מוקמת מינהלה של ארבעה-חמישה או ששה חברים. אבל ההתפתחות

היתה אחרת. ומפתיע אותי ששר העבודה מוצא בתוך המינהלה רק שני חברים שהם נציגי הממשלה: מר מילשטיין ומר רון. אני הייתי טבור כ כל חברי המינהלה הם נציגי השר.

מ. במיר :

זאת לא אמרתי. אמרתי שאם לקבל באופן אבסטרקטי את השקפת המעבידים שזה צריך להיות לפי מפתח, אז, אם לממשלה יהיו שני נציגים - וכו'. אבל אני שולל את הגישה הזאת, כי כל החברים במינהלה הם נציגי הממשלה.

י. כהן :

לפי השקפתי כל חברי המינהלה צריכים להיות נציגיו הישירים של השר. אך עונדה היא שהמינהלה הולכת ומוקמת בצורה אחרת. ומשום כך נכנסנו לסך של סתירות, של הרגשות קיפוח מוצדקות או בלתי מוצדקות. אני יודע שקשה להרכיב מינהלה שתהיה יעילה ומצומצמת ומצד שני תספק את תביעות פל החוגים השונים. בכל זאת נראה לי שצריך להשתדל שחוגים שונים ישותפו במינהלה. על כן נדמה לי שיש יסוד לטענת נותני עבודה פרטיים אם הם טבורים שלא די בשני נציגים במינהלה כזאת, שצריכה להכניס שינוי בשיח התעסוקה. אינני טבור שיש יסוד לטענה לפרטי מינהלה. אך אני מציע לחפש דרך אם על-ידי נציג נוסף ואם על-ידי הטלת תפקיד חשוב נוסף על נציגי החוגים האלה.

עוד נקודה מזרה בעיני. היו בכנסת סיעות שקיבלו את החוק ביותר או בפחות התלהבות. משום מה מיוצגות במינהלה הסיעות שקיבלו את החוק ביתר התלהבות. כך הדבר, נדמה לי, לגבי איגוד העובדים. ואני חושב שיש בזה טעם לפגם.

בנוגע לקבלת עובדים נוספים. שמענו משר העבודה שהוא מצא מנגנון מסור ומבוסס. במידה שאני שמעתי, נתקבלו עובדים נוספים, חוץ משר רון, ויותר משנים, וחוף מעובדים טכניים. אפילו סגן המנהל הכללי, גם הוא נדמה לי עובד חדש כעובד, אם כי הוא היה קודם לכן סגן.

מ. במיר :

הסגנים היו עובדים קבועים בלשכה אלא שאת משכורת תיהם קיבלו מארגונייהם. זה היה סידור טכני.

י. כהן :

אני מצייין שנתקבלו עובדים נוספים.

אני מבקש לדעת אם נכונה הידיעה שבכל הארץ עומדים להקים מרחבים, הייתי רוצה לדעת מה יהיה התקן שלהם, והאם נכון שעומדים להתקבל בארץ כמאה עובדים נוספים.

הגיעו לאזני שמועות כי בתוך מערכת הבחירות להסתדרות היתה פעילות של מספר עובדי לשכת במקומות מסויימים, בו בזמן שעובדים אלה, החל מה-1 באפריל, יש להם סטטוס של עובדי מדינה. באיזו מידה ידוע הדבר לשר העבודה, באיזו מידה נכונים הדברים ובאיזו צעדים חושב משרד העבודה לנקוט בקשר לכך.

אח"כ רשמה עע.

מ. קלמר: אני שמח ששר-העבודה הלך בכיוון שנכחה סחברי הכנסת המליצו עליו, אם כי חבר-הכנסת דימלט לא המליץ עליו, למרות שהוא דיבר עליו כיום בחיוב.

כפי שציין שר-העבודה, קיים הבדל בין המוסד לביטוח לאומי לבין שירות התעסוקה. לו היינו צריכים כיום להקים שירות תעסוקה, היינו מקימים אותו כפי שהקימו את המוסד לביטוח לאומי, אולם אי-אפשר להתעלם מן העובדה שקיימת לשכת עבודה כללית משנת 1940.

אני הייתי בין אלה שדרשו לציין בחוק, כי שר-העבודה חייב להעביר לשירות התעסוקה את כל המנגנון של לשכות העבודה הקיימות. דבר זה נהוג גם במוסדות פרטיים העוברים מיד ליד, אין גם לפגוע במעמדם של העובדים, שעברו מתוך מסירות גם בזמן שהלשכות לא היו מפלכתיות, לשכת העבודה הוכיחה את עצמה.

אני מציע לשר-העבודה להמשיך בדרך שהתחיל ללכת בה ולתת נציגות מתאימה במינהלת השירות גם לנותני העבודה, אני מקווה שהשר יפעל מתוך הבנה מכסימלית ולשביעות רצון כל הנוגעים בדבר, כי אין להתעלם מהמציאות שנוצרה במשך 20 שנה.

א. שוסטק: אני מעוניין, לא פחות משר-העבודה, ששירות התעסוקה יצליח בפעולותיו ושיהיה לכבוד המדינה כבודו של שירות התעסוקה כבר נפגע, ויש לעשות הכל על-מנת להחזיר לו את כבודו.

שר-העבודה יכול היה ללכת באחת משתי הדרכים: או להקים מינהלה שאין בה שמץ של נציגות מפלגות, או לספק את כל הגורמים הקיימים במציאותנו, אף אם הדבר היה מחייב חוספת של עוד 20 עובדים.

י. אבירד: באיזו משתי האפשרויות אתה תומך?

א. שוסטק: האפשרות הראשונה כבר הוחמצה.

אני מציע עכשיו לשר ללכת בדרך השנייה - להרכיב את מינהלת השירות מנציגי כל הגורמים, על-מנת למנוע את הרושם שהשר רואה רק לייצוגה הטלא של מפא"י.

שר העבודה: מפא"י עתידה להיות מיעוט במינהלת השירות.

א. שוסטק: אינני סבור כך.

מר מילשטיין: מספר הערות לאינפורמציה:

המינהלה כבר קיימה מספר ישיבות, התחילה בעבודתה וכבר היום הגישה לשר-העבודה את המלצתה לתקנון ביניים, כן נבחרה ועדה להכנת תקנון קבע.

בשבוע הבא תתקיים ישיבת הוועדה התקציבית, שמינתה ועדת המינויים, ואני מקווה שבפור מספר ימים נוכל להגיש לשר-העבודה את הצעת התקציב, בהתאם לנוהל ולחוק.

קיימתי שיחה עם השופט לם ונקבע סדר התחלת עבודתו בוועדת הערר העליונה, בכדי לא ליצור חלל דיק, ממלאות ועדות הערר במקומות השונים את תפקידן, עד אשר המועצה, שתוקם בהתאם לחוק, תבחר בוועדות ערר מקומיות.

המינהלה קיימה את דיוניה גם בקשר עם התחלת העבודה הארגונית בלשכות. למעשה, יצרנו 13 לשכות גדולות לשם ויסות כוח האדם, אולם אין תוספת של עובד אחד, וכל מה שנכתב בעתונות בענין זה אינו נכון. אין זה נכון שהמנגנון שלנו מנופה. הוועדה שמינה השר, עורר לפני קבלת החוק, הציעה תקן שלפיו יש צורך בעובדים נוספים.

שר העבודה מ. נמיר: שירות התעסוקה יספיק בענפים חדשים שמרכז הלשכות לא טיפל בהם.

מר מילשטיין: מלבד זאת, התקן של הלשכות היה מוקפא במשך שנתיים ולא נתקבל אף עובד נוסף, לאור הדיון בהעברת הלשכות לרשות המדינה.

מר אבידר הסביר כי נתקבלו שני עובדים חדשים ללמשרד הראשי, האחד - חבר מינהלה ששר העבודה מינה, לגבי העובד השני, המוסר בקשר לקבלתו החל עוד בינואר, אולם הצבא שיחרר אותו רק ב-31 במרץ, אנו רואים באדם זה, שהיה מסדנה על המנגנון, אדם רציני, יודע את העבודה, בעבודתו הקודמת היה מסדנה על כוח אדם, ויש בזה חשיבות לגבי עבודתו העתידה, סדר קבלת עובדים זה היה כמקובל - באמצעות מכרזים ולאחר בחינות.

במידה שתמינה תלווה על עובדי שירות התעסוקה שעשו פעולות אסורות בקשר למערכת הבחירות, אני מבקש להביא את פרטי התלונות, ובמידה שהתלונה תאמת, נאחז באמצעים. עד עתה לא קיבלנו שום תלונה רצינית. היתה רק תלונה אחת על עובד שישב בוועדת קלפי, אולם נראה לי שפעולה זו מותרת.

חברי ואנוכי קיבלנו עבודה רצינית וקשה - לארגן מחדש את שירות התעסוקה. אני מבקש לאפשר לנו לעשות עבודה זו בשקט ובצורה יעילה, ביחוד בחדשים הקרובים, שיהיו "חמים" ביותר.

היו"ר ע. גוברין: יש לי כמה הערות, אולם אעיר אותן כאחת הישיבות הקרובות, אני מציע לסכם את הדיון בהחלטות הבאות:

1. הוועדה מקבלת לתשומת לב את הספרות ש- העבודה בקשר להפעלת חוק שירות התעסוקה; 2. הוועדה מביעה את רצונה לחזור ולשמע בעוד זמן מה דו"ח נוסף מהשר על פעולות שירות התעסוקה; 3. הוועדה מביעה תקווה, כי הסידורים החדשים יותקנו לשביעות רצון הציבור וכי החוק יפעל כתיקונו.

הצעות המינויים של יו"ר הוועדה - נתקבלו.